

‘We zullen haar Lotje noemen’

Jan en Mien wonen tijdens de Tweede Wereldoorlog in een groot huis in het Utrechtse dorp De Bilt. Ze hebben negen kinderen. Dochter Annie is samen met haar verloofde actief in het verzet: ze plegen aanslagen en helpen Joden aan een onderduikadres. Op zekere dag klopt Annie aan bij haar eigen ouders. Maar willen die hun leven wagen voor een joodse onderduikbaby?

Tekst: **Marius Bremmer**

“**M**oeder, er is een joods stelletje, dat heeft het zo vreselijk moeilijk. En nu verwachten ze een kindje, maar niemand wil de baby onderdak bieden. Iedereen is bang dat het zal huilen. Toe, moeder, u hebt negen kinderen grootgebracht, wilt u die baby niet hebben?”

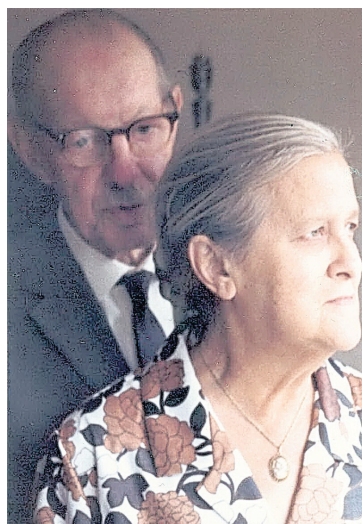
Ja, juist, negen. Nog maar één getrouwd en de rest is nog thuis, de jongste is pas twaalf. Gevaarlijk, in zo'n gezin op eens een baby erbij.

“Laat ik erover denken. Het is toch pas in februari, niet-waar?”

Erover denken... ach, hoe langer moeder erover denkt, hoe moeilijker het wordt.

Vier weken later. “Moeder, u weet nog wel van dat joodse echtpaar? Nu dachten we een huis voor hen gevonden te hebben, maar die mensen durven het toch niet aan.” En er is nu haast bij, want waar ze nu zijn moeten ze weg.

Alle negen kinderen grootgebracht, en nu dit kindje. Zou God daar een bedoeling mee hebben? Ze weet het wel: als het ontdekt word-t. En er gebeurt toch al zo veel hier in huis dat niemand mag weten. Maar toch, God zorgt. Hoe vaak hadden ze dat niet gezegd en ook ondervonden.

Jan en Mien Bremmer

“Goed kind, we zullen de oude wieg naar beneden halen.”

Aan de andere kinderen werd verteld dat er een baby zou komen, maar: ‘mondje dicht!’ Er dreigde immers groot gevaar!

Ergens in Amsterdam leeft een ondergedoken joods stelletje in blijde verwachting. Kwamen ze beiden niet uit een geslacht van rabbijnen en stonden ze vroeger niet in aanzien? En nu is het angstig uitzien naar een plek voor hun kindje.

Maar dan bereikt hen het blijde bericht: er is een ander huis voor hen gevonden en ook een plek voor het kindje. Beide adressen zijn niet ver van elkaar, zodat ze hun kindje kunnen bezoeken, althans de moeder, want de vader heeft een té joods uiterlijk.

Het is eind januari. “Moeder, het kindje is al geboren. Het is een maand te vroeg. Het ligt clandestien in de couveuse en weegt maar twee-en-een-half pond. Maar het is wel gezond.”

Zes weken later. Een aardig verloofd paartje met een baby in een roze dekentje gewikkeld zit in de trein, op weg naar de pleegmoeder. Beiden zijn ze blij, het couveusekindje, dat nu al vijf pond weegt, wordt naar een warm wiegje gebracht. Om vijf uur kunnen ze er wel zijn. Och God, bewaart Gij hen op de reis en breng hen met het kindje veilig hier.

Daar zijn ze. Nu vlug naar boven, naar de warme wieg. “Och kind, wat een klein poppetje, en wat ziet ze bleek. Gauw maar in het wiegje, en warm instoppen. “Ja moeder, ze is kerngezond, zegt de dokter. En hier is de lijst voor de voeding. Ze heet Mirjam.”

Maar alleen maar in hun hart, niemand mag de naam zeggen. En vader besluit: we zullen haar Lotje noemen.

Daar ligt dan nu de kleine Lotje, zou ze flink opgroeien?

Och, waarom eigenlijk niet? Had ze ook niet enkele van haar eigen kinderen met de fles grootgebracht? Maar precies volgens de lijst werken: zoveel melk en zoveel water.

Kijk, als ze slaapt, wat is ze dan lief. En wat is het een zoet kindje, ze huilt bijna nooit. Wat zou het eigenlijk toch veel beter zijn als de eigen moeder haar voedde. Maar de dokter vindt het niet nodig: “Welnee, de ontlasting is goed en de baby drinkt best. Nee, dat risico zou te groot worden.” En zo scheen alles in orde.

Vier weken later. Een kleine Indische dokter, een heel bekwaam kinderarts, staat bij het wiegje. Zachtjes legt hij zijn hand op het hoofdje. Te vroeg geboren... bloedingstoring in de hersenen... heeft toevallen...

“Ach dokter, kan ze niet beter worden? We houden zoveel van ons kleine Lotje!”

“Ja, het hangt er van af. Ik zal poeders geven. Ik kom terug.” Dagen van spanning. Zou het kindje weer een stuip krijgen - zo noemden ze het maar - of zou het wegblijven? De achtste dag weer naar de telefoon: “Dokter, het is weer zo.” Ik zal haar kalk-injecties geven.”

Met steeds kortere tussenpozen komen de stuipen. We weten het nu al, we zullen Lotje niet houden. Negen

kinderen heeft moeder grootgebracht, en dit kleine Lotje, dat ze zo graag behield, zal weggenomen worden.

Ergens op een bovenkamer wacht een joods echtpaar. Hoe is het met hun kindje? De pleegmoeder en de dokter vechten als het ware om het leven. Hem is het ook nooit teveel om te komen. Voor hem zijn ze evengoed gevaarlijk, die avondbezoeken.

Zo gaat het twee maanden door. Dag en nacht heeft de kleine Lotje geen rust meer. Tot de laatste dag komt en ze stilletjes inslaapt.

Daar ligt nu de kleine Mirjam in haar wiegje. Haar pleegmoeder en pleegvader en al de kinderen die zo veel van haar zijn gaan houden, staan

er omheen. En Annie, die haar gehaald heeft, trekt haar de mooiste kleertjes aan die er zijn en strooit er vergeet-me-nietjes op. De onderduikmoeder komt. Ze ging al gebukt onder zoveel leed en nu komt dit verdriet er nog bij. De vader kan niet komen. Vriendenhanden hebben een mooi kistje gemaakt en de pleegvader legt haar er voorzichtig in. En dan zingen ze een psalm bij dit joodse kindje...

‘s Avonds laat draagt Annies verloofde haar naar het kerkhof, daar wordt ze in het donker, in stilte begraven.

Met dank aan mijn grootouders Jan Bremmer 1888-1969 en Mien Bremmer-Beerhorst 1890-1967.

Het pand aan de Wilhelminalaan in De Bilt waar in een gezin met negen kinderen nog een onderduikbaby kwam.